

substantiæ omnipotentes : unde in Symbolo S. Athanasii legitur : *Non tres æterni, sed unus æternus; non tres omnipotentes, sed unus omnipotens*, id est, non tres dii æterni et omnipotentes.

Regula III^a. Voces quæ significant personarum originem dici possunt de Deo, non vero de divinitate : sic dici potest, *Deus generat, Deus generatur, Deus spirat* : sensus est enim personam divinam generare, generari, spirare aut spirari.

At dici non posset, *divinitas generat*, etc., quia hæc locutio supponere videtur esse substantiam generantem, etc.

Regula IV^a. Uti licet nominibus distinctionem inter personas indicantibus, modo distinctionem naturæ aut diversitatem inter personas non importent, nec importare videantur. Sic 1° recte dicitur, *Pater est alius, Filius est alius*; non vero, *Pater est aliud, Filius est aliud*; quia in usu communi vox *alius* indicat personam, et vox *aliud* significat aliam rem seu substantiam. 2° E contra dici potest, *Filius est unum cum Patre*, id est una substantia; et non, *Filius est unus cum Patre*, quia pluralitas personarum excluderetur. 3° Hæ locutiones, *Deus est trinus, trinitas est in Deo*, sunt legitimæ; non vero istæ, *Deus est triplex, vel triplicitas est in Deo*; ratio patet. 4° Optime dicitur personas divinas esse *æquales*, quia eandem habent naturam; non autem, *personæ divinæ sunt diversæ, discrepantes, differentes, dissimiles, dispares*, quia ultimæ illæ voces aliquam naturæ differentiam significarent. 5° Absolute dici possent *similes*, in quantum hæc vox naturæ dissimilitudinem excluderet; verum, quoniam Ariani illa abusi sunt, dicentes Filium natura similem esse Patri, intelligentes eum eandem tamen non habere substantiam, sed aliam similem, caute adhibenda est.

Hæc sufficiant de Trinitate, cui honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen. Rom. XVI, 27.

FINIS TRACTATUS DE TRINITATE.

DE INCARNATIONE.

Incarnatio, Græce *σάρωσις*, secundum vim nominis, est unio cum carne; et secundum usum Ecclesiæ, est unio naturæ divinæ et humanæ in unica persona Verbi divini, ex qua fit unus Christus.

1° *Unio naturæ divinæ et humanæ*; quia utraque natura perfecta est in Christo, ut patebit ex dicendis.

2° *In unica persona*; persona enim, ex dictis in Tractatu de Trinitate, est substantia intelligens, singularis et completa seu totum efficiens : porro natura divina et natura humana secum unitæ unicum efficiunt totum : ergo et unicam personam, quod ad fidem pertinere infra ostendemus.

3° *Verbi divini*; ratio est quia persona Verbi, naturam humanam assumendo, eam perficit, non vero ab ea perficitur.

4° *Ex qua unus fit Christus*, qui scilicet duplicem habet naturam.

Vox *incarnatio* litteraliter non reperitur in Scriptura, sed æquivalenter in his verbis : *Et Verbum caro factum est*. Ea usus est S. Irenæus in secundo sæculo, de Hæres. lib. 3, cap. 19, alias 21 : deinde facta est communis et reperitur in Symbolis fidei.

Præsentem Tractatum in decem dividemus capita : primum erit de existentia mysterii Incarnationis ; secundum, de ipsius natura ; tertium, de ejus convenientia ; quartum, de ejus necessitate ; quintum, de ejus causis ; sextum, de dotibus Christi ; septimum, de ejus titulis ; octavum, de ejus satisfactione ; nonum, de cultu ipsi et imaginibus ejus debito ; et decimum, de cultu sanctis in cælo regnantibus, eorumque reliquiis ac imaginibus debito.

CAPUT PRIMUM.

DE EXISTENTIA MYSTERII INCARNATIONIS.

Demonstravimus in Tractatu *de vera Religione* Christum, religionis Christianæ institutorem, esse Messiam a Deo promissum; sicque gentiles, Judæos et omnes incredulos hoc in puncto confutavimus: constabit igitur mysterium Incarnationis existere, si probetur Christum esse simul Deum et hominem.

Christus idem est ac Filius Dei et Verbum, cujus divinitatem in præcedenti Tractatu demonstravimus: ergo certum est illum esse Deum, et hæc propositio a nemine divinitatem Verbi confitente rejicitur. Nobis inquirendum est igitur 1° an Christus fuerit homo; et 2° quam habuerit originem ut homo.

ARTICULUS PRIMUS.

AN CHRISTUS FUERIT HOMO.

Non fuit homo nisi habuerit corpus et animam sibi unita.

1° Simon Magus, Menander, Saturninus, Basilides alique Phantasiastæ primi et secundi sæculi dicebant Christum non habuisse corpus, sed in phantasmate tantum apparuisse et passum esse. Vide Tertul., lib. de Præscr., cap. 46.

2° Valentinus dixit, referente Tertul., ibid., cap. 49, Christum quoddam habuisse corpus spirituale, e cælo delatum et per Mariam virginem, quasi aquam per fistulam, transmeasse, nihil ab illa accipiens vel mutuans.

3° Post hunc venerunt, teste adhuc Tertul., ibid., Heracleon, quidam Marcus, Colarbasus, Cerdo, Marcion et Lucanus, qui volebant Christum venisse tantum in phantasmate; item Manes, a quo Manichæi. Deinde Apelles, Marcionis discipulus, magistrum derelinquens, dicebat Christum habuisse carnem sidream.

4° Arius negavit Christum humanam habuisse animam, sed Verbum Dei corpus tantum assumpsisse dicebat. Apollinaris, Laodiceæ episcopus, docuit Christum habuisse animam ratione et intellectu destitutam et tantum sentientem. Damnatus est in concil. Alexand., anno 362.

5° Quidam alii, de quibus Magister Sententiarum et Hugo Victorinus loquuntur, fatebantur Verbum Dei carnem et animam assumpsisse, sed has substantias sibi unitas non fuisse. Contra hos omnes sint propositiones sequentes.

PROPOSITIO PRIMA.

Christus verum habuit corpus humanum.

Prob. Scriptura sacra, Symbolis fidei et rationibus theologis.

1° *Scriptura sacra.* Joan. I, 14: *Et Verbum caro factum est: at corpus phantasticum non esset caro, sed tantum umbra carnis: ergo.*

LUC. XXIV. 39: *Videte manus meas et pedes meos, quia ego ipse sum; palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere.* Quid expressius desiderari potest? B. Paulus, Rom. I, 3: *Qui factus est ei ex semine David secundum carnem; et Hebr. X, 5: Hostiam et oblationem noluit; corpus autem aptasti mihi.* Certe hæc et multa alia quæ prætermittimus, de corpore mere phantastico dici non possent. Ergo 1°.

2° *Symbolis fidei*, in quibus Filius Dei dicitur *caro factus, ex Maria virgine natus, passus, crucifixus, mortuus et sepultus*: porro hæc omnia supponunt corpus verum et solidum: ergo 2°.

2° *Rationibus theologis.* 1° Tota redemptio nostra in nixa est opprobriis, passionibus, cruce et morte Christi: ergo Christus habuit corpus. 2° Christus propriis verbis dixit et semper supposuit se habere corpus: « Est autem » veritas Christus, inquit S. Aug., lib. de Diversis quæst.; » non igitur phantasma fuit corpus ejus. » 3° Christus exemplo opprobriorum et laborum suorum nos excitat ad persecutiones fortiter superandas: repugnat autem illum

exemplis illusoriis nos sic excitare : ergo, etc. 4° Divinitas Christi non clarius exprimitur in Scriptura quam ipsius corporis existentia : ergo vel habet corpus reale, solidum et humanum, vel fictus est Deus : ergo 3°, etc. Aliunde, etc. Ergo.

Dices 1° : Rom. VIII, 3, Apostolus loquens de Christo, ait : *Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis* : ergo Christus veram non habuit carnem.

R. Nego conseq. Apostolus enim non dicit simpliciter Deum misisse Filium suum in similitudinem carnis, sed in similitudinem carnis peccati ; et sensus est, Filium, licet peccatum non noverit, tamen habuisse carnem similem carni peccato infectæ. Ergo nobis manifeste favet textus objectus.

Dices 2° : I Cor. XV, 47 : *Primus homo de terra, terrenus ; secundus homo de cælo, cælestis.* Ergo corpus Christi delapsum est de cælo, vel est sidereum.

R. Nego conseq. Manifestum est enim ibi Apostolum Christum vocare cælestem per oppositionem ad Adam, ratione ipsius originis, doctrinæ et finis, ac concludit : *Igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem cælestis.* Ergo.

Hæc igitur propositio est de fide.

PROPOSITIO SECUNDA.

Christus vere habuit animam humanam.

Prob. Scriptura sacra, Symbolis fidei, testimoniis Patrum et rationibus theologicis.

1° *Scriptura sacra.* Joan. x, 15 : *Animam meam pono pro ovibus meis ;* ibid. 17, 18 : *Ego pono animam meam ut iterum sumam : nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a meipso.*

Matth. XXVI, 38 : *Tristis est anima mea usque ad mortem ;* Marc. XIV, 33 : *Cæpit pavere et tædere.* Affectiones in his locis expressæ ad divinitatem non pertinent, *ut patet* : ergo ad animam sentientem et intelligentem. Ergo.

2° *Symbolis fidei.* In Symbolo Nicæno dicitur, *et homo*

factus est : at non esset homo si mentem humanam non haberet. In Symbolo S. Athanasii legitur de Christo : *Perfectus Deus et perfectus homo, ex anima rationali et humana carne subsistens.* Ergo 2°.

3° *Testimoniis SS. Patrum,* qui omnes docuerunt Christum esse hominem perfectum, proindeque mente humana donatum, et Apollinaristas prodeuntes statim confutaverunt. Ergo.

4° *Rationibus theologicis.* 1° De fide est Christum pro nobis passum esse : atqui repugnat illum passum esse modo belluarum, sine intellectu : ergo habuit animam, non tantum sentientem, sed rationabilem. 2° Christus oravit, Patri se obtulit, officium mediatoris inter Deum et homines exercuit : hæc autem facere non potuit ut Deus, ex omnium consensu, nec facere potuisset ut homo, si animam tantummodo sentientem habuisset : ergo 4°.

Nostra igitur propositio est de fide.

PROPOSITIO TERTIA.

Corpus et anima Christi erant unita.

Hæc propositio est de fide.

Prob. Scriptura sacra, Symbolis fidei et ratione.

1° *Scriptura sacra.* Christus enim vocatur *homo et Filius hominis* : atqui homo ex corpore et anima sibi unitis coalescit : ergo.

2° *Symbolis fidei.* *Et homo factus est. Perfectus homo, ex anima rationali et humana carne subsistens ;* homo, et homo perfectus habet corpus et animam sibi unita : ergo.

3° *Ratione theologica.* Christus mortuus est et resurrexit : atqui mors et resurrectio intelligi non possunt sine unione mentis et corporis, siquidem mors in eo consistit quod mens a corpore separetur, et resurrectio in eo quod mens iterum uniatur corpori : ergo.

Multo plures afferri possent probationes, sed in re tam evidenti superflue forent.

ARTICULUS SECUNDUS.

QUAM ORIGINEM HABUIT CHRISTUS UT HOMO.

Certum est animam ejus ipsiusque unionem cum corpore a solo Deo venisse, et quidem immediate, ut fit pro cæteris hominibus, modo nobis inscrutabili. De sola igitur origine corporis moveri potest difficultas.

Cerinthus, tempore Apostolorum, et Carpocras in secundo sæculo, dixerunt Christum via naturali ex Maria et Joseph natum esse, ac purum hominem usque ad suum baptismam mansisse, quo tempore Filius Dei in ipsum descendit seque illi univit : inde concludebant beatam Mariam non fuisse virginem in conceptu, nec in partu, nec post partum.

Jovinianus in quarto sæculo docuit beatam Mariam fuisse quidem virginem in conceptu, sed more aliarum mulierum peperisse, ideoque non mansisse virginem in partu.

Helvidius, e secta Ariana, quem S. Epiph., Hæresi 78, et S. Aug., Hæresi 84, commemorant, integrum composuit librum ad probandum beatam Mariam plures habuisse liberos ex S. Joseph post Jesum primogenitum suum, quem conceperat et pepererat sine virginitatis suæ detrimento : unde virgo fuit ante partum et in partu, non vero remansit virgo post partum.

Contra hos hæreticos catholici docent 1° corpus Christi natum esse de Maria et conceptum fuisse virtute Spiritus sancti, 2° beatam Mariam fuisse virginem ante partum et in partu, et 3° virginem mansisse etiam post partum.

PROPOSITIO PRIMA.

Corpus Christi ex Maria genitum est.

Hæc propositio est de fide, ut pote clare contenta in Symbolo Nicæno : *Et incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine.*

Prob. Scriptura sacra. Matth. 1, 16 : Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus qui vocatur

Christus. Noli timere accipere Mariam conjugem tuam, inquit Angelus ad Joseph, ibid. Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est; pariet autem Filium, et vocabis nomen ejus Jesum.

Luc. 1, 36 : *Ecce concipies in utero, et paries Filium, et vocabis nomen ejus Jesum : sunt verba archangeli beatæ Mariæ loquentis, et mysterium Incarnationis annuntiantis. Ergo.*

Variis in locis Maria vocatur mater Christi : at non esset mater Christi, si corpus ejus non peperisset. Ergo.

Dices : Christus, apud Joan. 11, 4, dixit ad Mariam : Quid mihi et tibi est, mulier ? At non ita locutus fuisset propriæ matri : ergo.

R. Nego min. Christus enim, simul Deus et homo, respondet matri effectum divinitatis petenti, videlicet miraculum, et recte dicit nihil sub hoc respectu sibi et illi commune esse. Unde S. Aug., lib. de Fide et Symbolo, cap. 4, n. 9 : « Nec nos ad negandam Christi matrem » cogit, quod ab eo dictum est, *Quid mihi et tibi est, mulier ?* Sed admonet potius ut intelligamus secundum » Deum non eum habuisse matrem, cujus majestatis per » sonam parabat ostendere, aquam in vinum vertendo. »

Ibidem ostendit S. Doctor Christum morientem ut hominem, matrem suam agnovisse eamque discipulo suo dilecto commendasse. Explicat etiam quomodo hæc verba, *Quæ est mater mea ? et qui sunt fratres mei ?* Matth. XII, 48, non probent Christum non habuisse matrem ; alioquin sequeretur Apostolos non habuisse patres, cum ipsis præceperit dicens : *Et patrem nolite vocare vobis super terram ; sensum enim tradit addens : Unus est enim Pater vester qui in cælis est,* Matth. XXIII, 9. Sensus est igitur oportere ut ministerio sacro recte et libere fungamur, contradicentibus patre et matre, etc.

PROPOSITIO SECUNDA.

Beata Maria fuit virgo in conceptu, et corpus Christi virtute Spiritus sancti formatum est.

Propositio est de fide.

Prob. Scriptura sacra, Symbolis fidei et unanimi traditione.

1° *Scriptura sacra.* Matth. I, 18 : *Cum esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto; et ibid. §. 20 : Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est.*

Apud Luc. XI, 28 et seq. Angelo mysterium Incarnationis nuntianti Maria, de thesauro virginitatis suæ sollicita, statim dixit, §. 34 : *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens Angelus, dixit ei : Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Nihil expressius dici potest. Ergo.*

2° *Symbolis fidei.* Legitur enim in Symbolo Apostolorum : *Qui conceptus est de Spiritu sancto; et in Symbolo Nicæno : Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine. Ergo.*

3° *Unanimi traditione.* Nullus ex sanctis Patribus propositioni nostræ adversatur; omnes e contra eam velut ad fidem catholicam pertinentem docent. Ergo.

PROPOSITIO TERTIA.

Beata Maria fuit virgo in partu.

Tertullianus, libr. de Carne Christi, cap. 23, et Origenes, Homilia 24 in Lucam, aperte hanc propositionem negant, dicentes sigillum virginitatis Mariæ fractum fuisse in partu. Plures alii Patres idem pensavisse videntur; sed plerique eorum, dicit Petavius, lib. 14, cap. 5, n. 5, intelligi possunt sensu catholicorum, qui omnes tenent beatam Mariam mansisse integram in partu.

Prob. 1° *Scriptura sacra.* Isai. VII, 14 : *Ecce Virgo concipiet, et pariet Filium : hæc verba, testante S. Matth. I, 22, de beata Maria intelligenda sunt, et indicant eam virginem concepisse et virginem peperisse. Ergo.*

2° *Symbolo Apostolorum.* Non solum enim dicitur in illo Symbolo Christum conceptum esse, sed et natum *ex Maria virgine* : porro catholici semper intellexerunt per hæc verba beatam Mariam fuisse virginem in partu sicut in conceptu.

Unde patres concilii Chalcedonensis, Marcianum imperatorem alloquentes, de B. Maria dixerunt : « Quomodo et » Dei genitrix sit virgo vocitata propter eum qui virginitatem ejus dignatus est sacrare, etiam post partum, utrumque, ut decebat Deum, integritate signare? » *Labbe, t. 4. Ergo.*

3° *SS. Patrum testimonis.* S. Greg. Nyss., Oratione de Natali Christi : « Puer pannis involutus et positus in præsepio, et virgo post partum incorrupta mater Filium » complectitur. »

S. Ambr., Epist. 7 ad Siricium papam : « Hæc est virgo » quæ in utero concepit, virgoque peperit Filium. Sic enim » scriptum est : *Ecce Virgo in utero accipiet et pariet Filium.* Non enim concepturam tantummodo virginem, » sed et parituram virginem dixit. »

S. Aug. de Catechizandis rudibus, c. 22 : « Natus enim » de matre (Christus), quæ, quamvis a viro intacta conceperit, semperque intacta permansit, virgo concipiens, virgo pariens, virgo moriens, tamen fabro desponsata erat. » Multi alii Patres, et Græci, et Latini, non minus clari, citari possent. Ergo.

4° *Præscriptione.* Statim atque Jovinianus gloriosam B. Mariæ virginitatem temerare ausus est, velut hæreticus damnatus est, primo in concilio Romano a summo pontifice Siricio, anno 389, et deinde in concilio Mediolanensi, a S. Ambr. Ergo tunc omnibus persuasum erat B. Mariam mansisse virginem in partu : hæc autem persuasio tam firma et tam universalis non exstitisset, si ab Apostolis non descenderet. Ergo.

Inde concludunt theologi B. Mariam Christum gestasse et edidisse sine dolore et ulla ex miseriis quas mulieres gravidæ et parturientes experiri solent, docentque illam legi purificationis subjectam non fuisse.

PROPOSITIO QUARTA.

Beata Maria semper mansit virgo post partum.

Propositio est de fide, et probatur traditione et ratione theologica.

1° *Est de fide.* Helvidius quippe, qui eam præcise negabat, semper habitus est ut hæreticus, ut patet ex historia ecclesiastica, ex S. Epiphanio discipulos ejus inter hæreticos annumeranti (Hæresi 78) sub nomine *Antidicomaritarum*, et ex S. Aug. qui, Hæresi 84, idem affirmat. Ergo.

2° *Traditione.* Patet ex S. Aug. et ex S. Epiphanio citatis; item ex integro S. Hieronymi libro adversus Helvidium; ex S. Ambros., lib. de Instit. virg., cap. 5, n. 35, qui sic habet: « Fuerunt qui eam (Mariam) negarent » virginem perseverasse: hoc tantum sacrilegium.... in » damnatum non putamus relinquendum. » Ergo 2°.

3° *Ratione theologica.* Beata Maria Josepho desponsata, id est conjugata, ut in Tractatu *de Matrimonio* probamus, virginitatem servabat: hoc patet ex ipsius responsione ad Angelum et ex agendi ratione Joseph quando advertit eam esse gravidam. Tam hujus virtutis erat amatrix ut, Angelo nuntiante, titulum matris Dei non acceperit, quin prius certiorata fuerit se mansuram virginem: quis hæc sciens credere poterit sanctissimam Virginem, a proposito resilientem, virum postea cognovisse? Ergo.

Hinc mos invaluit ut proprio nomine non vocetur, quin qualitas virginis addatur, et frequenter antonomastice Virgo, sanctissima Virgo, etc., appellatur.

Communius docetur sanctum Joseph semper etiam fuisse virginem: unde Jacobus, Joseph, Simon et Judas, qui Matth. XIII, 55, dicuntur fratres Jesu, erant tantum ejus consanguinei. Sic Abraham dicebat ad Loth, filium fratris sui, Gen. XIII, 8: *Ne, quæso, sit jurgium inter me et te, et inter pastores meos et pastores tuos; fratres enim sumus.*

Dices 1° cum Helvidio: Legitur apud Matth. I, 18: *Antequam convenirent, inventa est,* etc. Ergo postea convenerunt.

R. Nego conseq. Unum enim hic significatur, videlicet, Mariam et Joseph non convenisse, et tamen Christum fuisse conceptum: nequam vero inde concludi potest eos postea convenisse, quod variis exemplis ostendit

S. Hieron. adversus Helvidium; v. g., si dixerimus: Antequam Helvidius pœnitentiam ageret mortuus est, antequam judices causam examinarent sententiam tulerunt, numquid inde concludi posset Helvidium post mortem pœnitentiam egisse, aut judices post sententiam causam discussisse? Ergo *a pari*, etc.

Quædam alia Scripturæ verba ab Helvidio allegata eadem facilitate explicari possunt; v. g., *Non cognoscebat donec peperit Primogenitum suum*, Matth. I, 25: sensus est enim Joseph Mariam non cognovisse antequam pareret Christum, et nihil ultra exprimitur. Particula *donec* non semper significat rem quæ nondum facta est deinde faciendam esse. Sic, ait S. Hier., *corvus non revertebatur donec siccarentur aquæ super terram.*

Vox *primogenitus* non significat necessario alios postea natos esse, ut vult Helvidius; nam ille dicitur primogenitus in Scriptura qui aperit vulvam, id est, qui primus nascitur, sive alii sequantur, sive non, ut clare videtur in lib. Num. XVIII, 15: unde intra mensem redimendus erat, et non expectabatur an alii nascerentur.

Quæritur an et quibus mysterium Incarnationis innotuerit ante Christum.

R. 1°. Probabile videtur Deum illud revelasse Adamo, promittendo illi Redemptorem his verbis, Gen. III, 15: *Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius: ipsa conteret caput tuum.* In Hebræo et Samaritano habetur, *et ipsum*, id est, semen ejus, conteret caput tuum: eodem modo legerunt SS. Irenæus, Cyprianus, Hieronymus ac plures alii: at illa verba, supposita Incarnatione, optime intelliguntur, et seclusa Incarnatione, valde obscura sunt. Ergo.

R. 2°. Probabilius adhuc videtur Patriarchas et præsertim Prophetas mysterium istud, saltem quoad substantiam, cognovisse; nam Deus, iterum prænuntians Messiam, dicit Abraham, Isaac et Jacob: *Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ*, Gen. XXII, 17, etc. *Non dicit, et seminibus quasi in multis, sed quasi in uno, et semini tuo, qui est Christus*, inquit B. Paulus, Galat. III, 16.

Prophetae autem multa valde dilucida prædixerunt de Christo venturo, *ut ostendimus in Tractatu de vera Religione*: saltem præsumendum est illos intellexisse quæ prænuntiabant: at plurimæ eorum locutiones recte intelligi nequeunt, nisi admissa Incarnatione. Ergo.

R. 3°. Nihil probat vulgus Judæorum veram habuisse notitiam Incarnationis, etiam quoad substantiam; silent enim circa hoc factum Scriptura et traditio. Certum est tamen eos promissum Salvatorem, et ministerio ejus novum fœdus Dei cum hominibus expectavisse: quid autem circa naturam hujus Salvatoris, quem vocabant Messiam, sciverint, nescimus; probabile est quod, traditionibus et publicis documentis instructi, crediderint, saltem modo confuso, eum speciali ratione cum Deo unitum fore. Nihil ultra determinare possumus.

R. 4°. Fuerunt inter Gentes qui aliquam Incarnationis habuerunt notitiam; quod probatur 1° exemplo Balaam qui, Num. xxiv, 17, doctrinam Altissimi, ut ipse ait, prænuntians, hæc habet: *Videbo eum, sed non modo; intuebor illum, sed non prope. Orietur stella ex Jacob, et consurget virga de Israel*; et Job, qui, xix, 25, dicit: *Scio quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum, et in carne mea videbo Deum meum*: in carne quippe sua Deum videre non potest nisi incarnatum; 2° testimonio plurimorum Patrum et doctorum qui, ut S. Aug. de Civit. Dei, lib. 18, c. 47, opinantur Christum Dei et hominum mediatorem pluribus inter gentes revelatum fuisse; 3° traditionibus in Oriente sparsis, quæ videntur dogmati nostro aliquo modo suffragari; sic, v. g., tenetur apud Indos Deum *Vichnou* pluries humanitatem induisse, *Journal asiatique*, t. 4, p. 9, etc.; 4° possibilitate salutis apud Gentes sicut apud Judæos; ut certum enim docetur salutem semper fuisse possibilem apud Gentes: at possibilis non fuit nisi mediante fide in Christum venturum. Ergo.

Cum autem S. Thomas aliique dicant fidem explicitam non fuisse necessariam, sed tantum fidem implicitam qua crediderint *Deum esse liberatorem hominum, secundum*

modos sibi placitos, S. Th. 2 2, q. 2, art. 7, ad 3um, inde recte concludi non potest veram incarnationis notitiam exstitisse.

Impossibile est ergo determinare quid præcise noverint homines, ante Christum, de tanto et tam salutari mysterio. Nunc vero grati et lætantes dicere debemus cum Apostolo, I Tim, iii, 16: *Manifeste magnum pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.*

CAPUT SECUNDUM.

DE NATURA INCARNATIONIS.

Plures, admissa Verbi divini incarnatione, in illa explicanda graviter errarunt, alii volentes duas in Christo fuisse personas, alii unicam naturam, et alii unicam voluntatem. Ecclesia autem catholica docet unicam esse personam, duas naturas et duas voluntates in Christo. Agemus itaque in hoc capite, 1° de unitate personæ in Christo, 2° de duplici ejus natura, et 3° de duplici illius voluntate.

ARTICULUS PRIMUS.

DE UNITATE PERSONÆ IN CHRISTO.

Nestorius, primo monachus, deinde presbyter Antiochenus, et anno 428, ob famam eloquentiæ et sanctitatis, patriarcha Constantinopolitanus creatus, docuit 1° beatam Mariam non esse θεοτόκον, id est Deiparam, quia Verbum divinum naturæ humanæ non erat unitum hypostatice, sed tantum moraliter, fere sicut vir sanctus Deo unitur; 2° in Christo duos esse filios Dei, unum naturalem, scilicet Verbum æternum, et alterum adoptivum, nempe filium Mariæ; 3° admittendam non esse communicationem idiomatum, id est legitime dici non posse, *Deus natus est, passus est, mortuus est*, etc.